

เพราะมัน “มีความกระจอก ซึ่งมันเป็นธรรมชาติของคน”: บทสัมภาษณ์ศาสตราจารย์วีระ อินพันทัง “A Kind of Humbleness That Belongs to Us All”: An Interview with Professor Vira Inpuntung

พินัย สิริเกียรติกุล

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กรุงเทพฯ 10200 ประเทศไทย

Pinai Sirikiatikul

Faculty of Architecture, Silpakorn University, Bangkok, 10200, Thailand

sirikiatikul_p@silpakorn.edu

ผู้ร่วมสัมภาษณ์และช่างภาพ Co-interviewer and Photographer

ก๊กก้อง ธีรธำรงเกียรติ Kukkong Thirathumrongkiat

kukkong.th@gmail.com

Interview Date 8 November 2022

Received 31 - 05 - 2025

Accepted 16 - 06 - 2025

บทคัดย่อ

บทสัมภาษณ์นี้นำเสนอประวัติ แนวคิด และเส้นทางการทำงานของ วีระ อินพันทัง สถาปนิกและนักวิชาการ ผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาแนวทางสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัยที่มีรากฐานจากสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ผลงานสถาปัตยกรรมของ วีระส่วนใหญ่เป็นโครงการขนาดเล็กที่ใส่ใจในรายละเอียด โดยใช้กระบวนการออกแบบที่เริ่มต้นจากการสังเกต การทำหุ่นจำลอง และการค้นหาแรงบันดาลใจจากคุณค่าสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น บทสนทนานี้สะท้อนมุมมองของอาจารย์วีระว่า สถาปัตยกรรมที่ดีไม่จำเป็นต้องยิ่งใหญ่อลังการหรือซับซ้อนแต่อย่างใด หากแต่ควรตอบสนองต่อธรรมชาติ สภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของผู้คนอย่างเอาใจใส่

บทสัมภาษณ์ยังครอบคลุมถึงผลงานออกแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่ บ้านสงวนโพธิ์พระในจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งได้รับรางวัลเหรียญทองจากสมาคมสถาปนิกสยามฯ ไปจนถึงแนวคิด “รยางค์” ที่เป็นการพยายามสร้างภาษาสถาปัตยกรรมใหม่จากแรงบันดาลใจในธรรมชาติ รวมถึงงานวิจัย

ด้านสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มีอิทธิพลต่อแนวคิด “พื้นถิ่นร่วมสมัย” ที่อาจารย์พัฒนาในช่วงหลัง ตลอดจนการพัฒนาระบบรอยต่อ “เกรอดเพล” ให้กลายเป็นงานสถาปัตยกรรมขนาดย่อม

บทสัมภาษณ์นี้จึงเป็นหลักฐานทางความคิดที่สะท้อนให้เห็นว่า การสร้างสรรค์สถาปัตยกรรมที่เรียบง่าย ถ่อมตน และเคารพธรรมชาติ คือทำที่ทางวิชาชีพที่มีความหมาย และมีบทบาทร่วมในการหล่อหลอมประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมไทย

คำสำคัญ: สถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย, สถาปัตยกรรมพื้นถิ่น, ความเรียบง่ายในการออกแบบ, รางค้ำ, เกรอดเพล

วีระ อินพันทัง
ที่บ้านโพธิ์สามต้น
เขตบางกอกใหญ่
ระหว่างสัมภาษณ์

Vira Inpuntung at
his Pho Sam Ton home
in Bangkok Yai,
photographed during
the interview.

Abstract

This interview presents the biography, ideas, and intellectual trajectory of Vira Inpunting, an architect and academic whose work has played a vital role in shaping a strand of contemporary Thai architecture rooted in vernacular traditions. His architectural projects, typically small in scale, are distinguished by their careful attention to detail and a design process that begins with hand sketches, physical modelling, and a search for inspiration grounded in the values of vernacular architecture. The conversation reflects Professor Vira's belief that good architecture need not be monumental or complex, but should instead respond sensitively to nature, the environment, and the lived realities of people.

The interview also covers a diverse range of his works—from the Sanguan Pho Phra House in Phetchaburi, which received a Gold Medal from the Association of Siamese Architects, to his theoretical concept of *rayang*, which explores the possibility of developing a new architectural language inspired by natural forms. It also discusses his research into vernacular architecture, which informed his later thinking on “contemporary vernacularity,” as well as his development of the traditional *Thein Ot Phein* joint system into a refined architectural expression in small-scale constructions.

This interview thus serves as a testament to the view that simplicity, humility, and a deep respect for nature in architectural practice constitute a meaningful stance—one that has significantly contributed to the shaping of Thai architectural history.

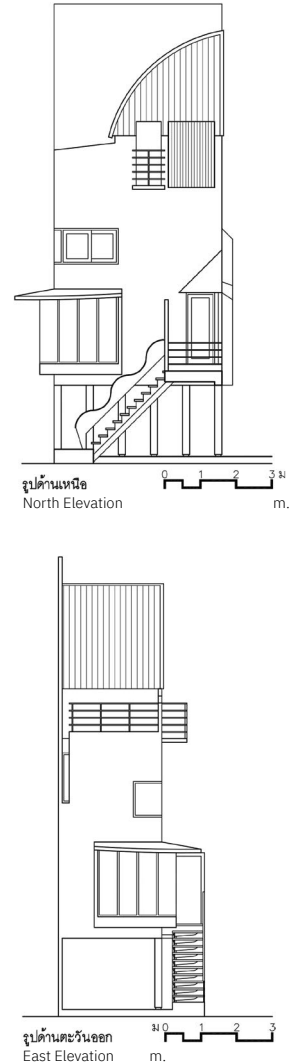
Keywords: contemporary Thai architecture, vernacular architecture, simplicity in design, *rayang*, Thein Ot Phein

อาจารย์วิระ อินพันทั้ง (เกิด พ.ศ. 2496) สถาปนิกและศาสตราจารย์ทางสถาปัตยกรรม ผู้มีผลงานออกแบบและวิจัยอย่างต่อเนื่องกว่า 4 ทศวรรษสำเร็จการศึกษาด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์เมื่อ พ.ศ. 2518 ในสมัยที่ยังทันเรียนสถาปัตยกรรมไทยกับหลวงวิศาลศิลปกรรม หลังจบปริญญาตรีได้เริ่มทำงานกับอาจารย์ตรึงใจ บุรณสมภพ เป็นครั้งแรก ต่อด้วยจิระ ศิลปกันก่อนที่จะเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาโทโดยมีอาจารย์วิมลสิทธิ์ หรยางกูรเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พร้อมกับทำงานที่สำนักงานสถาปนิกของเจตกำจร พรหมโยธี ควบคู่ไปด้วย

ในพ.ศ. 2525 อาจารย์วิระได้เริ่มทำงานเป็นอาจารย์ที่คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร ทำให้มีโอกาสนี้ซึมซับความเป็นศิลปะจากคณะช่างเคียงอย่างจิตรกรรม มัณฑนศิลป์ และโบราณคดี อยู่ตลอดเวลา ผลงานออกแบบยุคแรกที่มีชื่อเสียงที่สุดคือบ้านสงวนโพธิ์พระ รำนขนมของแม่ที่เพชรบุรี โดยตีความออกมาเป็นบ้านไทยลอมลานแบบร่วมสมัย ในยุคที่แวดวงสถาปนิกยังติดอยู่ในกรอบของการสร้างความเป็นไทยด้วยรูปแบบ สัญลักษณ์ และข้อฟ้าโบราณทางหงส์ “ตอนนั้นมีที่หน้ากว้างสัก 13 เมตร ลึกสัก 20 เมตร แม่บอกทำห้องแถวให้ 3 ห้อง ผมก็ทำ 3 ห้อง 4 4 4 แต่ไม่เป็นห้องแถวนะ ชั้นล่างด้านหน้าเป็นร้านขายของ ชั้นบนไว้อยู่” การก้าวพ้นรูปแบบเดิม ๆ ของความเป็นไทยในงานชิ้นนี้ส่งผลให้งานได้รับรางวัลเหรียญทองจากสมาคมสถาปนิกสยาม พ.ศ. 2530 นอกจากนี้ยังมีผลงานที่น้อยคนจะรู้ว่าอาจารย์เป็นผู้ออกแบบ คืองานต่อเติมมุขอาคารด้านสนามฟุตบอลของตึกโดมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ได้รับรางวัลชมเชยจากสมาคมสถาปนิกสยาม พ.ศ. 2532)

ผลงานสถาปัตยกรรมของอาจารย์วิระมีพัฒนาการที่เกาะเกี่ยวไปกับความนิยมแห่งยุคสมัย ตั้งแต่ไทยร่วมสมัย โพสต์โมเดิร์น และ “ร่ายงค์” (ซึ่งในทัศนะของผู้สัมภาษณ์เป็นการตีความ *deconstruction* ให้เป็นไทย) ตลอดจนพื้นถิ่นร่วมสมัยและรอยต่อไม้ “เถรอดเพล” ซึ่งความสนใจใน 2 ทิศทางหลังสุดนี้เป็นผลพวงจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่อาจารย์เริ่มศึกษาอย่างจริงจังในช่วงที่อายุขึ้นเลข 5 ไปแล้ว

ถามว่าทำไมอาจารย์ถึงหลงใหลในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น อาจารย์ตอบอย่างน่าสนใจว่าเพราะมัน “มีความกระจัดก ซึ่งมันเป็นธรรมชาติของคน”

ภาพ 1 / Fig 1

ภาพ 1

แบบลายเส้น รูปด้านสตูดิโอโพธิ์สามต้น

Fig 1

Elevation drawings of the Pho Sam Ton Studio

ผลงานสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยชิ้นล่าสุดที่กำลังก่อสร้างใกล้เสร็จ คือ บ้านพักตากอากาศหลังเกษียณของอาจารย์และภรรยา ณ ริมแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งในยุคที่ความนิยมใช้วัสดุทดแทนไม้กำลังแพร่หลาย อาจารย์ออกแบบบ้านหลังนี้โดยใช้ไม้ก่อสร้างเป็นหลัก ด้วยเหตุผลง่าย ๆ และตรงไปตรงมาว่า เพราะเป็นวัสดุเพียงชนิดเดียวที่มนุษย์ธรรมดา ๆ อย่างเราพอจะปลูกคั้นให้แก่ธรรมชาติได้

ในสมัยที่ผู้สัมภาษณ์เริ่มทำงานเป็นอาจารย์ใหม่ ๆ อาจารย์วีระเคยนำเสนอไลต์ที่เตรียมตัวบรรยายในเวทีเดียวกับสถาปนิกรุ่นใหม่อย่าง นิธิ สถาปิตานนท์ มาให้ช่วยตรวจความเรียบร้อย ผมยังจำคำรำพึงของอาจารย์ในครั้งนั้นได้ดีว่า “งานออกแบบของผมมีแต่งานเล็ก ๆ” ด้วยความสงสัยแต่ไม่ได้ถามอาจารย์ในวันนั้น บทสนทนากับอาจารย์ในวันนี้จึงขอเริ่มต้นด้วยประเด็น “เล็ก ๆ” ทางสถาปัตยกรรม อันดูจะเป็นคุณสมบัติหนึ่งที่สำคัญในผลงานออกแบบหลาย ๆ ชิ้นของอาจารย์

พินัย: ที่ผ่านมางานออกแบบส่วนใหญ่ของอาจารย์ล้วนแต่เป็นงานขนาดเล็ก ไม่ทราบว่างานขนาดใหญ่ที่สุดที่อาจารย์เคยทำประมาณไหนครับ

อ.วีระ: ประมาณ 500 ตารางเมตร แต่ไม่ชอบนะ มันใหญ่ ชอบทำงานเล็ก ๆ เคยมีคนอยากให้ผมทำคอนโดแต่ผมบอกว่าผมไม่ทำหรอกเขาตกใจนะ

พินัย: เพราะอะไรครับ ทำไมชอบทำงานเล็ก ๆ

อ.วีระ: ทำงานใหญ่มากก็ทำลายโลกมาก ผมอยากทำงานเล็ก ๆ อยากทำลายโลกน้อยลง

พินัย: งานเล็ก ๆ ของอาจารย์นี้มีความพิถีพิถันนะครับ อาจารย์จะทำโมเดลทุกหลัง และถ่ายรูปโดยจัดไฟ มี background มีด มีไฟเน้น และ drawing ที่อาจารย์เขียนก็แบบเนี้ยบมาก (Fig. 1-2) เขียนมือใช้รีลรอยด์ ความพิถีพิถันเหล่านี้ได้มาจากไหนครับ

อ.วีระ: มาจากตอนเรียน ตอนเรียนมีวิชาเขียนแบบ อาจารย์ไสว มงคลเกษม เป็นคนสอน อาจารย์ละเอียดในเรื่องเขียนแบบ ผมอาจจะไม่มีพื้นฐานในเรื่องความละเอียดนี้อยู่บ้างแล้ว จึงทำงานวิชานี้ได้ดี ตอนเรียนอาจารย์ไสวจะจำชื่อผมได้ แม้กระทั่งอาจารย์อายุเยอะนั่งรถเข็นแล้วคนอื่นไปเยี่ยม อาจารย์ก็ยังพูดถึงผม

พินัย: ตอนนั้นอาจารย์ไสวสอนอย่างไรครับ

อ.วีระ: มีแบบมาให้ ทำนองว่าแบบบ้านจากต่างประเทศหรือที่อาจารย์ออกแบบสักแห่งหนึ่ง แล้วให้เราเขียนตาม เวลาอาจารย์ตรวจนี่โอ้โฮ เนี้ยบ ซึ่งจริง ๆ ผมมีพื้นฐานแบบนี้อยู่แล้ว ผมอยู่ชนบทมา

ภาพ 2 / Fig 2

ภาพ 2

หุ่นจำลองบ้านพัก
ตากอากาศวัยเกษียณของ
วีระและภรรยา

Fig 2

Architectural model of
the house of Vira and
his wife, designed for their
retirement

เราทำอะไรเล่นเอง ทำว้าวเล่นเอง ถ้าไม่สมดุลมันก็ไม่หมุน ถ้าเหลา
โครงแข็งเกินมันก็ไม่ขึ้น ถ้าเราเหลาโครงอ่อนเกิน มันก็ลู่เกินไป
อย่างทำลูกข้าง curve ที่หัว กับ curve ที่ก้นมันต้องสวยงาม และต้อง
สมดุล ตะปูที่ตอกลงไปต้องกึ่งกลาง ถ้าไม่กึ่งกลางเวลาหมุนจะแกว่ง
แต่มันมีวิธีปรับนะ พอมันแกว่งเราก็ต้องทำตะปูให้คด เพื่อให้ปลาย
ยังจ่ออยู่กับที่ แล้วลูกหมุน ของทุกอย่างทำเอง คั่นเบ็ดที่ดักหนู อย่าง
ที่ดักหนูก็ต้องคั่นข้างเนี่ยบ มันเป็นกระบอกร เป็นคั่นโค้ง มีสายลงมา
แล้วจะมีไม้เล็ก ๆ สำหรับขัด ต้องทำให้จังหวะพอดีเป๊ะ พอหนูเข้า ไม้
มันต้องหลุด ถ้าทำไม่ดีหนูยังไม่ทันเข้า ไม้หลุดแล้ว หรือว่าทำไม่ดี
แข็งไป มันเข้าจะไม่ดี

พินัย: เพื่อน ๆ อาจารย์ก็ทำของเล่นกันเองใช่ไหมครับ

อ.วีระ: ใช่ แต่ส่วนใหญ่อะไรที่ต้องเนียบผมจะเป็นคนทำ อย่างว้าว โครงผม
ต้องเป็นคนทำ และสิ่งที่ผมได้คือกระดาษว่าว 1 แผ่น สมมติเพื่อน
ให้ผมทำ เวลาไปซื้อกระดาษว่าวมาต้องซื้อ 2 แผ่น สำหรับคนทำโครง
1 แผ่น มันเป็นพื้นฐานที่ได้มาโดยปริยาย

วัยเด็กที่เพชรบุรี สู่ สถาปัตย์ ศิลปากร

พินัย: ที่เพชรบุรีก่อนเข้าศิลปากร อาจารย์เรียนที่ไหนครับ

อ.วีระ: ประถมผมเรียนที่วัดดอนไก่เตี้ย ใกล้บ้าน มัธยมจึงมาเรียนที่
พรหมานุสรณ์โรงเรียนชายประจำจังหวัด ต้องมาอยู่ในเมืองที่บ้านน้ำ
เพราะบ้านผมไกลออกไปอีก 6 กิโลเมตร น้ำต้องไปเรือ จึงต้องย้ายมา
อยู่ในเมือง พอเสาร์อาทิตย์ก็ขี่จักรยานกลับบ้าน ไปกับเพื่อน ๆ ยิงนก
ระหว่างทาง เก็บพุทรากินไป

พินัย: ตอนนั้นบ้านอาจารย์เป็นสงวนโพธิ์พระรียังครับ

อ.วีระ: ยังไม่เป็น

พินัย: แล้วเมื่อก่อนที่บ้านทำอะไรครับ

อ.วีระ: ขายของตลาดนัด บ้านผมอยู่ใกล้วัด ที่วัดมีตลาดนัด เมื่อก่อนแม่
ขายของตลาดนัด พวกหมาก พลุ ยาจัด ปูน น้ำตาลทราย ข้าวเหนียว
ของพื้นบ้าน โอ่งก็เคยขาย ตอนนั้นชาวบ้านต้องใช้โอ่งรองน้ำฝน

พินัย: แล้วอาจารย์ทราบได้อย่างไรว่าต้องเรียนสถาปัตย์

อ.วีระ: ไม่รู้เหมือนกัน ต้องเรียกว่าฟาลิซิด ผมอยากเรียนเกษตร เพราะ
แถว ๆ นั้นก็เกษตรทำไร่นา ผมเลือกเกษตรหลายแห่งแต่ต้องเลือก
สถาปัตย์ศิลปากรก่อน เพราะคะแนนมันสูงกว่า เลือกวิศวะจุฬาเป็น
อันดับหนึ่ง สถาปัตย์ศิลปากรอันดับสอง นอกนั้นก็เกษตร แต่ติด
สถาปัตย์ ดีใจมาก ชอบที่สุดแล้ว

- พินัย: เพื่อนอาจารย์ในรุ่นเดียวกันเรียนอะไรกันบ้างครับ
- อ.วีระ: พอถึงมัธยมต้นเขาก็ไปสอบเป็นครูกัน ส่วนมากจบมัธยมปลายก็รับบัญชี พยาบาล สถาปนิกมีผมคนเดียว
- พินัย: อาจารย์มีพื้นฐานทางศิลปะมาก่อนไหมครับ
- อ.วีระ: ผมชอบวาดเขียนนะ
- พินัย: อาจารย์หัดเองหรือที่พรหมสอนครับ
- อ.วีระ: ที่พรหมก็มีนะ แต่พอมัธยมปลายก็หมดไป พอเข้ามามหาวิทยาลัย ญาติที่เป็นทหารอากาศฝากให้ไปตีที่ไทยวิจิตรศิลป์ ไปเรียนได้ สองสามวัน ไม่เห็นรู้เรื่องเลย เลิกเรียน แล้วก็มาซิดเอง เขียนเอง ลงระบายสีเอง
- พินัย: ตอนมาเรียนที่ศิลปากรอาจารย์พักกับใครครับ
- อ.วีระ: นำเป็นตำรวจที่ชนะสงคราม มีบ้านพักตำรวจเป็นแฟลตไม้เก่า ๆ หลังสน. ผมอยู่กับน้าสักปีหนึ่งหรือสองปี น้าก็ย้ายไปนางเลิ้งไปเตาปูน เลยเลิกไปนอนคณะ สมัยก่อนนักศึกษาแทบทุกคนที่ไม่ใช่ลูกคุณหนู กินนอนคณะ
- พินัย: ที่ศิลปากรนอกจากอาจารย์ไสวแล้วมีใครสอนอีกบ้างครับ
- อ.วีระ: มีอาจารย์หลวงวิศาลศิลปกรรม อาจารย์สมใจ นิ่มเล็ก อาจารย์ฤทัย ใจจงรัก อาจารย์โชติ กัลยานมิตร อาจารย์เรืองศักดิ์ กันตะบุตร อาจารย์หลวงวิศาลสอนเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมไทย อาจารย์สมใจนี้ เมตตามากสอนพวกแกะสลักลายไม้ อาจารย์ฤทัยสอนวาดเขียนและ ลายไทยด้วย เรียนลายไทยไปจนกระทั่งค่อนข้างเฒ่า อาจารย์ก็ถามว่า คนไหนชื่อวีระ แล้วบอกปรบมือให้เขาหน่อย เพราะลายไทยทำให้ คณะแน่นฟังขึ้นตลอดเวลา อาจารย์โชติสอนดีไซน์ ท่านบอกว่าคุณ มาจากเมืองเพชรอย่าทำให้เสียชื่อนะ เพราะเราพูดเหนือ อาจารย์ เรื่องศักดิ์สอน construction เขียนบนกระดานเน้น detail เน้น
- กิกก้อง: ยุคนั้นที่สอนเป็นสถาปัตยกรรมร่วมสมัยด้วยไหมครับ
- อ.วีระ: มีร่วมสมัยด้วยสมัยผมเรียนนี้ชื่อคณะเปลี่ยนเป็นสถาปัตยกรรมศาสตร์ แล้วสอนร่วมสมัยแต่ยังได้เรียนสถาปัตยกรรมไทยพอสมควร มีอาจารย์ ฤทัย อาจารย์สมใจอย่างนี้ ไทยแบบเป๊ะ แล้วก็ยังมีอาจารย์หลวงวิศาล ได้เรียนไทยเยอะอยู่
- พินัย: แล้วที่บ้านล่ะครับ มีความคาดหวังอยากให้เรียนอย่างอื่นไหมครับ อย่างหมอ วิศว
- อ.วีระ: ไม่มี แม่ผมง่วนอยู่กับการค้าขาย ไม่มีเวลามาใส่ใจ แล้วแม่ก็จบป.4 แต่พอลูกติดลูกเรียนก็เต็มที่ เรียนไปให้สูง

- พินัย: ย้อนกลับไปตอนที่อาจารย์เล่าเรื่องทำโครงว่าผมจำได้ว่าตอนสมัยเรียน อาจารย์ทำเครื่องมือเขียนแบบขายเพื่อนด้วย
- อ.วีระ: เป็นไม้ “ทีเลื่อน” ทีเลื่อนจะมีบริษัทที่ทำขาย แต่ที่ผมจะทำถูกกว่า แต่เนี้ยบไม่แพ้กัน แล้วก็ทำ “เลื่อนตัวอักษร” เมื่อก่อนนี้เป็นเกมเพลก ตัวอักษร ABCD บางทีก็เลิกไปไม่ชอบใจเลยดีไซน์เอง ทำกับพลาสติก เอาเลื่อยฉลุมาทำ แล้วเราจะรู้สเกล แทนที่จะเรียงเลขก็เอาเลขที่ใช้บ่อย ๆ มาเรียงกัน แต่ขายได้ไม่เยอะ เพราะต้องใช้เวลาทำ ซึ่งตอนนี้ หายไปไหนไม่รู้ เสียหายอยู่
- พินัย: ตอนที่อาจารย์เรียนประมาณ พ.ศ. อะไรครับ
- อ.วีระ: ผมจบ 2518 เข้า 2513
- พินัย: ก็จะคาบเกี่ยวช่วง 14 ตุลา 16 ซึ่งตอนนั้นขบวนการนิสิตนักศึกษาที่ จุฬารธรรมศาสตร์จะเข้มข้น มีอิทธิพลมาถึงศิลปากรบ้างไหมครับ
- อ.วีระ: ก็มีไปด้วย แบบเฮมาเอไปไม่ได้ซึ่งไม่ได้มีความคิดอะไรแรงเพื่อนไป ก็ไป แต่ที่มีผลคือการทำวิทยานิพนธ์ของรุ่นผม ปีที่ผมทำงานที่เกี่ยวกับคนรวยจะน้อยลง โรงแรมประเภทรีสอร์ทน้อยลง กลายเป็นงานที่เกี่ยวกับชาวบ้าน อย่างที่ผมทำนี่คือสหกรณ์นิคม เป็นที่ดิน ที่คนเข้าไปอยู่ เริ่มตั้งแต่ปลูกบ้านได้ที่ดินคนละกี่ไร่ มีโปรเจกต์แบบนี้ หลายโปรเจกต์ อย่างเพื่อนผมคนหนึ่งทำรับปรังเกะปั่นหยา เป็น บ้านของชาวเล มีโปรเจกต์แบบนี้อีกเยอะ ปีผมนี้ชัดเจนเลย
- พินัย: เพราะฉะนั้นอาจารย์ก็ทำงานเล็ก ๆ ตั้งแต่ตอนทำวิทยานิพนธ์
- อ.วีระ: เป็นบ้านเล็กๆ apply มาจากเรือนไทย สามารถขยายตัวได้ตลอดประกอบ แต่ดีไซน์สมัยใหม่ แต่ยังงี้ก็หลังคาจั่ว เป็นแฝง ถอดประกอบ ถ้ามี ลูกเพิ่มต่อตรงไหน มีลูกเพิ่มอีกคน ต่อตรงไหน

เริ่มต้นจากเป็นสถาปนิกช่วงสั้น ๆ ก่อนมาเป็นอาจารย์

- พินัย: จบจากศิลปากรแล้ว อาจารย์เรียนต่อโทเลยหรือทำงานก่อนครับ
- อ.วีระ: ทำงานออฟฟิศอาจารย์ตรึงใจอยู่ 8 เดือน จริง ๆ ตอนนั้นสถาปนิกที่ออฟฟิศอาจารย์เยอะแล้ว คนเก่ง ๆ ก็ไปเข้าแล้ว แต่อาจารย์เมตตารับผมกับเพื่อนพ่วงไปอีก 2 คน ผมได้ทำบ้านหลังเล็กนิดเดียว ยังไม่ทันเสร็จก็ออกมา พอที่อื่นรับสมัคร อาจารย์ก็ให้ผมกับเพื่อนที่พ่วงไปอีก 2 คนไปสมัคร จึงได้ไปทำงานกับคุณจิระ ศิลป์นกนิก ไปทำกับแกอยู่อีก 8 เดือน ได้ทำศาลาการเปรียญ แต่ลืมไปแล้วว่าวัดอะไร ออฟฟิศก็ล่มอีก ผมกับเพื่อนเลยไปเรียนต่อ

พินัย: ที่จุฬาทอนนั้นอาจารย์เรียนกับใครครับ

อ.วีระ: อาจารย์วิมลสิทธิ์หลักสูตร 2 ปี ผมเรียนไป 4 ปี เรียนก็สนุก มีความสุข ตอนทำที่ลิสได้ตั้งแต่แรก รักษาตัวเป็นเดือน ตอนนั้นผมทำเป็นเรื่อง การเลือกโต๊ะที่นั่งของพนักงานในธนาคาร ไปเก็บข้อมูลที่ธนาคาร 2 แห่ง แห่งหนึ่งเป็นธนาคารที่ให้ทุน แต่พอจบมาแล้วก็ไม่เอา คือ ฟันจริง ๆ เรายังชอบที่เรียนที่ศิลปากร ตอนที่เรียนโทก็ทำงานไปด้วย ที่อินเทอร์เน็ตไชนส์กับอาจารย์เจตจำจร พรหมโยธี ซึ่งกำลังออกแบบ โรงแรมแข่งกริลล่า ทำได้อยู่ได้ 8 เดือน อาจารย์เจตให้ทำผลกระทบ สิ่งแวดล้อม แต่ผมบอกตั้งแต่ต้นแล้วว่าถ้าศิลปากรมีสอบเป็นอาจารย์ ผมไปนะ

พินัย: หลังจากจบปริญญาโทที่จุฬาแล้ว รู้สึกว่าอาจารย์วิมลสิทธิ์ชวนอาจารย์ ไปทำวิจัยเรื่องพัฒนาการสถาปัตยกรรม (พัฒนาการแนวความคิด และรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม: อดีต ปัจจุบัน และอนาคต (Fig. 3))ทันทีเลย งานชิ้นนี้มีที่มาอย่างไรครับ

อ.วีระ: พอเรียนจบแล้ว อาจารย์ได้งานวิจัยชิ้นนี้ ก็ชวนไปทำ มีอาจารย์ สันติ ฉันทวิลาสวงศ์ อาจารย์กอบกุล อินทรวิจิตร ด้วย

พินัย: ในเล่มนี้อาจารย์รับผิดชอบส่วนไหนครับ

อ.วีระ: ส่วนที่เป็นบทสถาปัตยกรรมไทย ไม่ใช่บทแรก ๆ นะ บทแรก ๆ เป็น สถาปัตยกรรมไทยเดิม ประวัติศาสตร์นี้อาจารย์สันติ ผมเริ่ม สถาปัตยกรรมไทย ไทยประยุกต์ไทยร่วมสมัย

พินัย: ในทางวิชาการการใช้คำว่า “ไทยประยุกต์” เริ่มมาจากเล่มนี้หรือเปล่าครับ

อ.วีระ: มีคนใช้คำนี้มาก่อนแล้วโดยใช้เรียกอาคารสองฝั่งถนนราชดำเนินนอก

พินัย: งานวิจัยชิ้นนี้ ใช้เวลาทำกี่ปีครับ

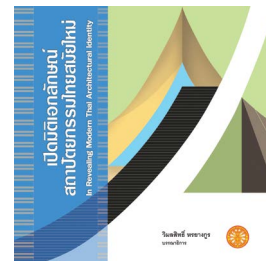
อ.วีระ: นาน ประมาณ 3-4 ปีนะ ทุนที่ได้มันนิดเดียว ให้เวลาทำปีเดียว แต่ทีมเราทำเต็มที่หลายปี เดินทางไปทั้งใต้อีสาน เหนือไปเครื่องบิน

พินัย: เวลาไป ไปกันทั้งทีมใช้ไหมครับ งานวิจัยชิ้นหลังๆ ที่เพิ่งพิมพ์ไปที่ทำกับ อาจารย์ธรรมศาสตร์ก็ไปด้วยกัน (เปิดมิติเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่ โดย วิมลสิทธิ์ หรยางกูร, วีระ อินพันทัง, สันติรักษ์ ประเสริฐสุข, อภินันท์ พงศ์เมธากุล, รุ่งรัตน์ เต็งเก๋าประเสริฐ, บุษกร เสาร์สุวรรณกิจ และวิญญู อาจารย์ภา (Fig. 4))

อ.วีระ: ตั้งแต่ผมจบมา อาจารย์วิมลสิทธิ์ก็ชวนทำงานตลอด ผู้ใหญ่ชอบให้ โอกาสผม สองคนที่ให้โอกาสผมคืออาจารย์วิมลสิทธิ์กับอาจารย์อร (อรศิริ ปาณินท์) ตอนผมเรียนทั้งอาจารย์โชติ อาจารย์สมใจ อาจารย์ ฤทัยนี้เยี่ยมมาก เรามาเจอ ๆ คำ ๆ ตอนแรกเราเรียนไม่ทันเพื่อน เพื่อนที่เรียนที่อื่นมาสอบเข้าเราก็เรียนไม่ทัน อาจารย์ก็เมตตา ผมเรียนผมทำงานไม่ค่อยทัน คิดนานทำช้า บางงานผมปล่อยเลย

ภาพ 3 / Fig 3

ภาพ 4 / Fig 4

ภาพ 3

หนังสือ พัฒนาการ
แนวความคิดและรูปแบบ
ของงานสถาปัตยกรรม:
อดีต ปัจจุบัน และอนาคต,
2536

Fig 3

*Evolution of Concepts and
Styles in Architectural
Works: Past, Present, and
Future, 1993*

ภาพ 4

หนังสือ เปิดมิติเอกลักษณ์
สถาปัตยกรรมไทยสมัยใหม่,
2560

Fig 4

*In Revealing Modern Thai
Architectural Identity, 2017*

พินัย: พอจะจำได้ไหมครับว่าโปรเจกต์อะไร

อ.วีระ: โรงละคร อาจารย์กำธร กุศล สอนดีไซน์สักปี 4 ได้แล้ว ผมทำไม่เสร็จ ส่ง late ได้ F อาจารย์เขียนไว้ว่า น่าเสียดายดูงานดี แต่ไม่เสร็จ แต่ชิ้นอื่น ๆ เราก็พยายามทำให้ cover

พินัย: แต่ถึงได้ F โปรเจกต์นี้ อาจารย์ก็ยังเกียรตินิยมอยู่นะครับ

อ.วีระ: ตกชั้นเดียว

พินัย: ในรุ่นมีได้เกียรตินิยมกี่คนครับ

อ.วีระ: สัก 10 คนนะ พอปี 4 ปี 5 เราเล่นมาเยอะ ต้องตั้งใจเอาจริง แล้วเพื่อนคนอื่นก็ทำนองนี้ ก็สับสนได้ B นะ เพราะแบบร่างครึ่งหนึ่งติดขัด ไม่ราบรื่น สุดท้ายคะแนนก็ตกไปนิดนึง แต่ก็ยังถึงเกียรตินิยม

พินัย: แสดงว่าวิชาอื่นคะแนนดีมาก

อ.วีระ: เอาจริงทุกวิชา เพียงแต่ตอนนั้นเกรดไม่มีระบุบวก จาก A ก็เป็น B เลย เกือบหลุด

พินัย: รุ่นอาจารย์นี้มีที่รู้จักไหมครับ

อ.วีระ: ไม่มีเป็นอาจารย์ มีที่เป็นสถาปนิก ทำงานอยู่กับอาจารย์สุเมธนี กลุ่มหนึ่ง ยศสิริ สมเกียรติ ทำงานกับ SJA+3D เพื่อนก็ไม่เชื่อหรือว่า ผมจะเป็นอาจารย์ เพราะเรามาจากบ้านนอกนะ แต่พอสักปี 3 โปรเจกต์เริ่มได้ A ละ พวกวิชาสายไทย แกะไม้อะไรพวกนี้ สบาย

พินัย: อาจารย์เลือกมาสอนที่ศิลปากรไม่เลือกที่จะเปิดออฟฟิสเองหรือครับ

อ.วีระ: อยากเป็นอาจารย์ อยากรอ่านโน่นอ่านนี่ เขียนโน่นเขียนนี่มากกว่า ทำงานออฟฟิส เข้าไปทำงานเย็นกลับ มันถูกบังคับด้วยเวลาทำงาน ด้วยเจ้าของงาน เลยมาสอบเป็นอาจารย์ปี 2525

พินัย: อาจารย์รุ่นเดียวกันตอนนั้นมีใครบ้างครับ

อ.วีระ: อาจารย์พันธุ์ดา พุฒิไพโรจน์ ผมเข้ามาตอนนั้นเป็นผู้ช่วยสอนของ อาจารย์สุริยา รัตนพฤษ ผู้ช่วยสอนวิทยานิพนธ์ ช่วยสอนดีไซน์

พินัย: แล้วก็ปีครับถึงได้ทำบ้านหลังแรกที่โพธิ์สามต้น (Fig. 5)

อ.วีระ: ประมาณนั้นเลย เริ่มทำ หรือก่อนหน้านั้นสักปีนึงก่อนเป็นอาจารย์ คาบเกี่ยวกับตอนเริ่มเป็นอาจารย์ เพราะตอนเรียนศิลปากรหลังจาก จบแล้วก็เข้าบ้านอยู่ในซอยนี้

ภาพ 5 / Fig 5

บ้านแม่ที่เพชรบุรี: รางวัลเหรียญทอง จากสมาคมสถาปนิกสยามฯ (Fig. 6)

พินัย: แล้วบ้านแม่ที่เพชรบุรีที่ได้รับรางวัลสถาปัตยกรรมดีเด่นจากสมาคมสถาปนิกสยามฯ ละครึบ หลังจากนั้นทำก่อนหรือหลังบ้านที่โพธิ์สามต้น

อ.วีระ: ปี 2529 ถัดจากบ้านหลังนี้ บ้านเดิมของแม่ผมเป็นเรือนไทย (Fig. 7) ยกใต้ถุนสูง อยู่ริมคลอง คลองมีน้ำเฉพาะหน้าฝน หน้าแล้งคลองก็แห้ง ตอนทำบ้านใหม่บ้านเดิมยังอยู่ อยู่หลังบ้าน หน้าบ้านเป็นที่คนอื่น แม่ก็ไปซื้อ แล้วบ้านรอบ ๆ ที่ปลูกเวลานั้นจะเป็นทรงบังกะโล จั่วแบน ๆ บ้านครึ่งตึกครึ่งไม้ของผมใช้วิธีประสานระหว่างบ้านสมัยใหม่ ทรงบังกะโลกับเรือนไทย

พินัย: ทราบไหมครับว่าทำไมหลังนี้จึงได้รับรางวัล

อ.วีระ: อาจเป็นเพราะตอนนั้นยังไม่มีใครคิดทำไทยร่วมสมัยที่หลุดจากความเป็นไทย ตอนนั้นทำอย่างมากก็ประยุกต์จั่ว

ภาพ 5

หุ่นจำลองสตูดิโอ
โพธิ์สามต้น (ขวา) และ
สำนักงานส่วนต่อเติม (ซ้าย)

Fig 5

Scale model of the Pho
Sam Ton studio (right)
and the attached office
extension (left)

ภาพ 6 / Fig 6

พินัย: ของอาจารย์นำลักษณะโอบล้อมของคอร์ทเรือนไทยมาใช้ ไม่ได้ติดกับรูปแบบมาก แต่ภาษาดูแล้วเป็นทั้งบ้านไทยและบ้านสมัยใหม่ในเวลาเดียวกัน แต่โดยโปรแกรมแล้วเริ่มจากแม่จะทำเป็นร้านสงวนโพธิ์พระใช้ไหมครับ

อวีระ: ใช่ ตอนนั้นมีที่หน้ากว้างสัก 13 เมตร ลึกสัก 20 เมตร แม่บอกทำห้องแถวให้ 3 ห้อง ผมก็ทำ 3 ห้อง 4 4 4 แต่ไม่เป็นห้องแถวนะ ชั้นล่างด้านหน้าเป็นร้านขายของ ชั้นบนไว้อยู่แต่ร้านขายของเปิดได้พักเดียว คนก็เข้าไปซื้อด้านในอย่างเดิม

ภาพ 6

บ้านสงวนโพธิ์พระ
จ.เพชรบุรี

Fig 6

Sanguan Pho Phra House,
Phetchaburi Province

ภาพ 7

เรือนไทยเดิม มุมมองจาก
บ้านสงวนโพธิ์พระ

Fig 7

Traditional Thai house,
viewed from
the Sanguan Pho Phra
House

ภาพ 7 / Fig 7

ต่อเติมตึกโดมธรรมศาสตร์ (Fig. 8)

พินัย: หลังจากที่หลังนี้ได้ร่างไว้ รู้สึกโล่งเลยกันจะมีงานต่อเติมตึกโดมที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ด้วยใช่ไหมครับ ที่ได้ร่างไว้จากสมาคมเช่นกัน โปรเจกต์มีความเป็นมายังไงครับ

อ.วีระ: ที่ธรรมศาสตร์ ไม่ใช่ร่างไว้ใหญ่ใหญ่ทงองนะ เป็นร่างไว้ชมเชย เริ่มจากอาจารย์ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เป็นคณบดีคณะศิลปศาสตร์ ที่ธรรมศาสตร์ ติดต่อมาทางอาจารย์อร ซึ่งตอนนั้นเป็นคณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม. ศิลปากร ว่าต้องการต่อเติมตึกโดมฝั่งสนามฟุตบอล เบื้องต้นผมเสนอแนวคิดไป 2 แนว คือกลมกลืนและ contrast ตอนนั้นที่ผมทำเป็นรูปง่าย ๆ เป็นกระจกหมดเลย และที่เป็นจั่วกลมกลืน ที่ประชุมก็เลือกแบบกลมกลืน

พินัย: ส่วนต่อเติมที่อาจารย์ทำ คนทั่วไปจะไม่รู้สึกรู้ว่าเป็นงานต่อเติม เพราะอาจารย์ทำออกมาเนียนมาก มีนักวิชาการเรียกงานลักษณะที่อาจารย์ทำว่าเป็นโพสต์โมเดิร์น อาจารย์คิดว่าใช่ไหมครับ

อ.วีระ: ใช่ ๆ ตอนนั้นกระแสโพสต์โมเดิร์นเข้ามาแล้ว มีอาจารย์รังสรรค์ ต่อสุวรรณ อาจารย์องอาจ สาตรพันธุ์ ที่ทำโพสต์โมเดิร์นอยู่

ภาพ 8

งานต่อเติมมุขอาคารฝั่งสนามฟุตบอลตึกโดมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ

Fig 8

An extension added to the Dome Building, facing the football field, Thammasat University, Tha Prachan campus, Bangkok.

ภาพ 8 / Fig 8

รยางค์

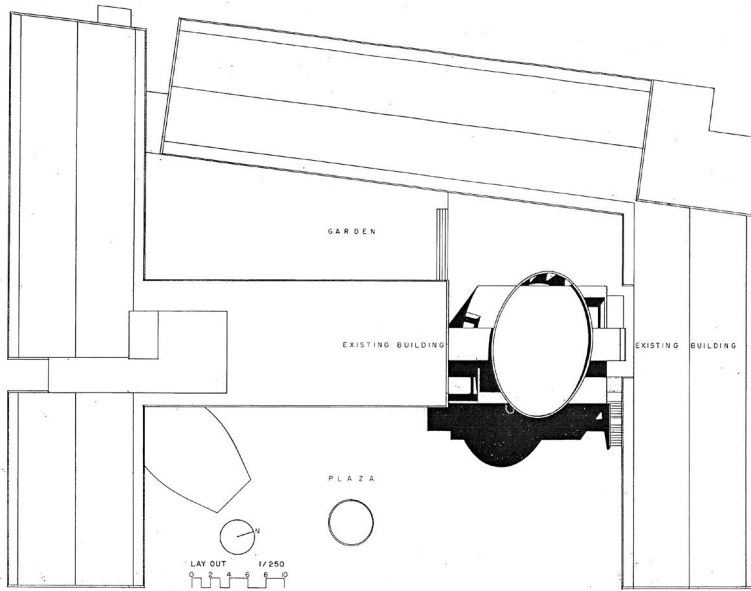
พินัย: ทราบว่าอาจารย์ออกแบบงานต่อเติมในธรรมศาสตร์อีกแห่งหนึ่ง คือที่คณะศิลปศาสตร์ (Fig. 9-10) แต่ไม่ได้สร้าง โปรเจคนี้นี้รู้สึกว่าจะอาจารย์จะมีความคิดที่เปลี่ยนไปจากโพสต์โมเดิร์นแล้ว ที่อาจารย์เรียกว่ารยางค์ อะไรคือรยางค์ครับ

อ.วิระ: โดยความคิดตอนนั้นกล่องกระจกมันแพร่หลายมาก ชิ้นงานเหมือนออกมาจากระบบอุตสาหกรรม ต้องเป็นเรขาคณิต เรียบเกลี้ยง เหมือนกระป๋องนม เหมือนขวดโนนขวดนี้ ซึ่งผมว่ามันเป็นอุตสาหกรรมไป ผมไม่ชอบ ผมชอบอะไรที่เป็นธรรมชาติ ธรรมชาติทำได้ 2 อย่าง อย่างหนึ่งคือเป็นธรรมชาติตรง ๆ มีต้นไม้ มีน้ำ อันนี้ อย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งคือธรรมชาติทางแนวความคิด คือมีตัวและมีรยางค์ยื่น อย่างเช่นบางคนเรานี้คือรยางค์ หมา แมว ปู ปลา มีตัวมีรยางค์หมด

พินัย: คณะศิลปศาสตร์นั้นไม่ได้สร้าง แต่ดูเหมือนอาจารย์ก็ยังไม่ได้ละทิ้งความคิดเรื่องรยางค์ พอตอนที่อาจารย์ต่อเติมบ้าน โดยสร้างเป็นสำนักงานขึ้นในบริเวณบ้านเดิม บนพื้นที่จอดรถเดิมเพราะต้องการจะเก็บพื้นที่สวนไว้ (Fig. 11)

อ.วิระ: บ่อน้ำต้นไม้มันทุกอย่างเดิมหมด และตรงนี้ (ตรงที่สร้างอาคาร) ก็เป็นลานปูนเดิม เป็นที่จอดรถ เมื่อก่อนมีหลังคา

พินัย: งานชิ้นนี้ดูจะเป็นตัวอย่างชัดที่สุดเกี่ยวกับแนวคิดรยางค์ ซึ่งอาจารย์เริ่มทำปี 2538 เสริมปี 2539 ตอนที่อาจารย์ทำอาคารหลังนี้เป็นช่วงที่ผมกำลังเรียนที่ศิลปากรอยู่พอดี ขอดูมาถึงจากมุมมองนักเรียนนะครับ คือ ตอนนั้นรู้สึกว่าการแส โพสต์โมเดิร์นจะหายไปแล้ว แล้วก็จะมี deconstruction เป็นอีกกระแสหนึ่งที่กำลังมาแรงมาก ถ้าพูดแบบไม่ได้ลึกซึ้งมาก งานเหล่านี้ดูจะพยายามหนีจากระบบอุตสาหกรรม คือไม่ได้เน้นเส้นตรง เส้นฉาก แต่จะมีการใช้เส้นเฉียง วงรี เส้นโค้ง ลอนลูกคลื่น บางทีผนังก็เอียงออก บางส่วนก็โค้ง แม้กาขึ้นหรือหนังสือในห้องสมุดที่มีงานเหล่านี้มักมีคนจองยืมตลอด ไม่ค่อยว่างแล้วพอมาเห็นงานหลังนี้ของอาจารย์ ซึ่งแม้มีลักษณะบางอย่างพ้องกับงาน deconstruct เหล่านั้น แต่อาจารย์กลับอธิบายมันในแง่ความเป็นรยางค์ การใช้เสาลอยแบบไทย การใช้สี่สัดชนิดเปิดจากกระป๋องแล้วก็ทาเลย (เช่นที่บ้านตากอากาศหาดทรายโคลน จ. เพชรบุรี ที่อาจารย์ออกแบบให้หน้าที่เป็นตำรวจ (Fig. 12) รมกวนอาจารย์เล่าตรงนี้นิดนึงครับ

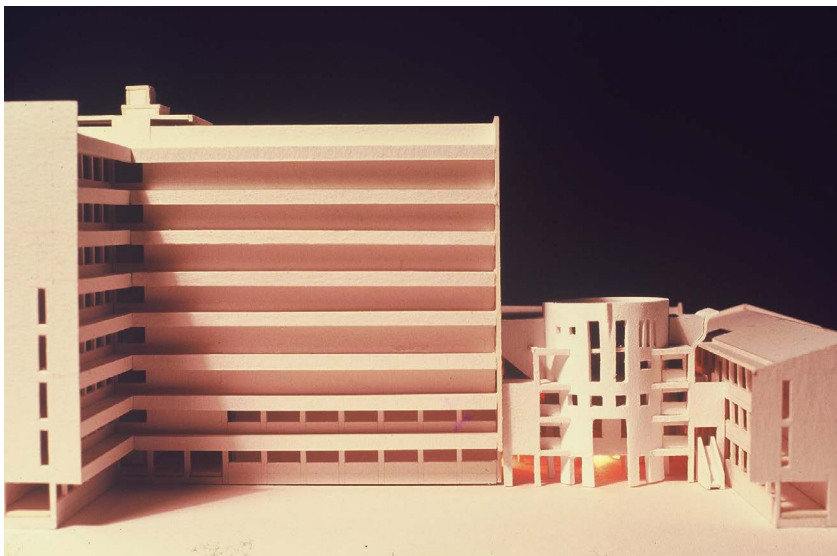
ภาพ 9

งานออกแบบต่อเติม
คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ท่าพระจันทร์ (ไม่ได้สร้าง)

Fig 9

Proposed design for
the extension of the
Faculty of Liberal Arts,
Thammasat University,
Tha Prachan campus
(unbuilt)

ภาพ 9 / Fig 9

ภาพ 10

หุ่นจำลองแสดงตึกคณะ
ศิลปศาสตร์และส่วนต่อเติม
ภายใต้แนวคิด “รยางค์”

Fig 10

Scale model showing the
Faculty of Liberal Arts
building and its proposed
extension, based on the
concept of “limbs”
(*rayang*)

ภาพ 10 / Fig 10

ภาพ 11 / Fig 11

ภาพ 11

บริเวณสวนภายใน
บ้านโพธิ์สามต้น กรุงเทพฯ

Fig 11

Garden area within
the Pho Sam Ton residence,
Bangkok

ภาพ 12 / Fig 12

อ.วีระ: ผมใช้แนวคิดสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ก็คือไทยร่วมสมัย แต่ต้องมีกลิ่นอายของท้องถิ่น ไปดูชาวประมงเลยประทับใจสีส้มของเรือชาวประมง แบบเปิดกระป๋องออกมาทาสด เหมือนดอกไม้ลอยอยู่กลางทะเล ผมเอาสีตรงนั้นมาใช้เป็นบ้านพักตากอากาศ บ้านโปร่งๆ ยกใต้ถุน หลังคาใช้กระเบื้องรอตเมล์ 3 อันต่อกันเป็นโครง มีการใช้สีที่ต่อเนื่องจากหลังนั้น

พินัย: น่าสนใจว่างานที่อาจารย์ทำและอธิบายเป็นของของเรา มาจากรากเรา แต่ก็ร่วมสมัยกันได้กับกระแสนิยมด้วย ไม่ทราบว่ามันนี้เป็นความบังเอิญหรือความจงใจครับ

อ.วีระ: จงใจที่จะให้เป็นปัจจุบัน สิ่งที่เราควรสะท้อนความเป็นปัจจุบัน แต่เรามีรากทางวัฒนธรรม ซึ่งรากแต่ละท้องถิ่นก็มีเฉพาะเจาะจงกันไปพยายามดึงรากตรงนั้นมาใช้กับปัจจุบัน

พินัย: จะเห็นว่าส่วนที่กระเปาะโค้งออกมาคือส่วนที่เป็นรางค์ แต่มันจะเป็น curve นะครับ ถ้าดูในแปลน หลังคาข้างบนก็หลังคาโค้ง มีดีเทลที่น่าสนใจคืออาจารย์ไม่ได้ตีพืชนานกับแนวผนังแต่ตีทะแยง 45 องศา

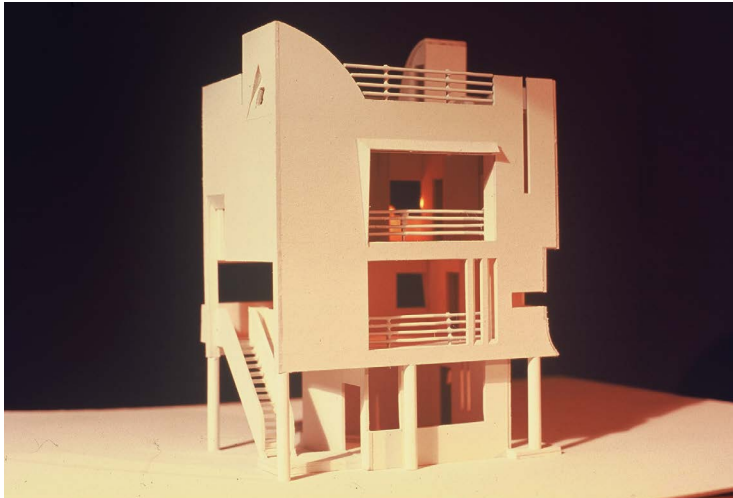
อ.วีระ: ไม่ได้ 45 ด้วย เเฉียงเลย การตีพื้นแบบนี้จะทำให้ห้องดูกว้างขึ้น

ภาพ 12

บ้านตากอากาศ
หาดทรายโคลน จ.เพชรบุรี
ผลงานสะท้อนแนวคิด
สถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย
ที่ได้แรงบันดาลใจจาก
รากทางวัฒนธรรม

Fig 12

Seaside vacation home
at Hat Sai Khon,
Phetchaburi—
a contemporary Thai
architectural work inspired
by cultural roots

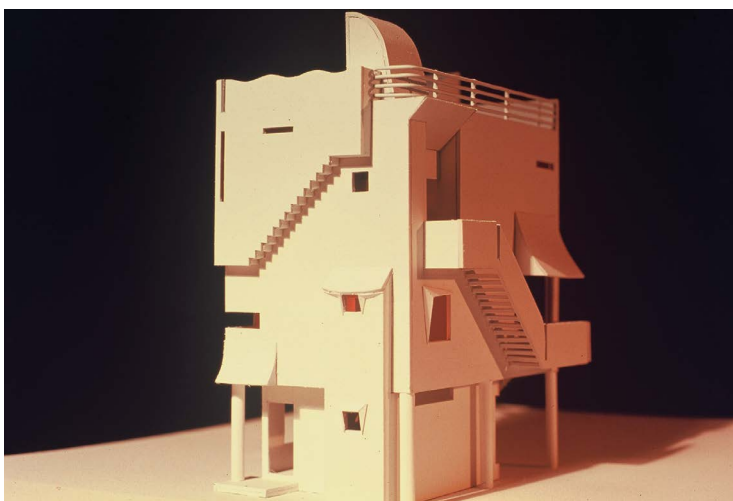
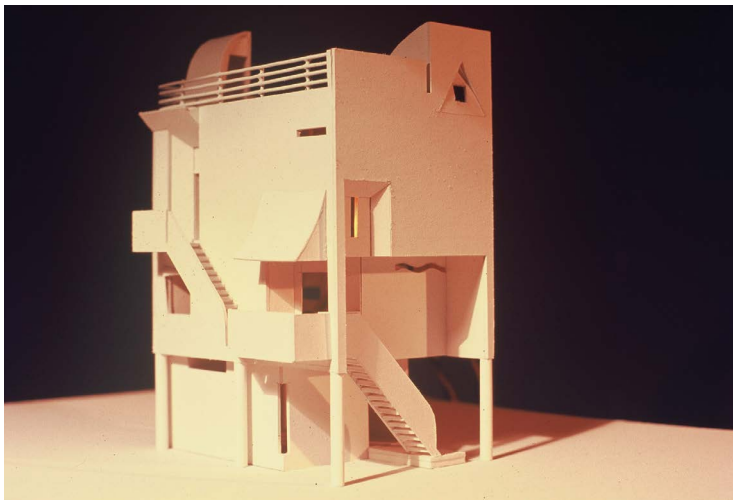

ภาพ 13

สตูดิโอของ
อาจารย์กัญญา เจริญสุขกุล
งานสถาปัตยกรรมอีกชิ้นหนึ่ง
ภายใต้แนวคิด “รยางค์”

Fig 13

Studio of Professor Kanya
Charoensupkul:
another architectural work
developed under the
concept of “limbs” (*rayang*)

ภาพ 13 / Fig 13

หอศิลป์กรุงเทพฯ : รางค์ที่ไม่ได้สร้าง

พินัย: ในช่วงที่อาจารย์ออกแบบหลังนี้ รู้สึกอาจารย์ได้ส่งประกวดแบบหอศิลป์กรุงเทพฯ ด้วยแนวคิดรางค์เช่นกันใช่ไหมครับ

อ.วีระ: ยังเป็นแนวคิดทำนองนั้นอยู่แต่ใช้ความอ่อนช้อยของ curve ตัวอาคารจะเป็น curve และมีรางค์ยื่น ทำร่วมกับออฟฟิศของวิศิษฐ์ จิระกุล (ศิษย์เก่าสถาปัตยกรรม 27)

พินัย: อันนั้นเป็นงานประกวดแบบแต่ทำไมไม่ได้ทำ (ทีมชนะประกวดแบบ BACC คือ โรเบิร์ต จี บุญ แอนด์ แอสโซซิเอต จำกัด) แสดงว่ามีบ้านหลังนี้หลังเดียวหรือเปล่าครับที่เป็นแนวคิดรางค์ที่ได้สร้าง

อ.วีระ: อันนี้ที่ชัดเจนที่สุด

พินัย: แต่อาจารย์มีโอกาสไปทำบ้านให้กับอาจารย์กัญญา เจริญศุภกุล ที่เป็นสตูดิโอภาพพิมพ์ (Fig. 13) หลังนี้ใกล้เคียงกับรางค์ใช่ไหมครับ

อ.วีระ: ใช่ หลังนั้นก็เป็นรางค์ แต่แบบจะเปลี่ยนไปหน่อย อาจารย์อนุวิทยาคุมเอง แกเป็นสถาปนิกด้วย เริ่มแรกผมตีไซน์รวบมันได้เป็นลายเส้น อาจารย์กัญญา แต่มีการปรับแบบตัดออกไป ที่จริงผมชอบนะ

พินัย: เวลาอาจารย์ทำงานออกแบบวิศวกรที่อาจารย์ทำงานร่วมเป็นใครครับ

อ.วีระ: ใช้วิศวกรของกรมศิลปากรอยู่พักหนึ่ง คุณอารักษ์ สังหิตกุล (ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากรคนที่ 18 ระหว่าง พ.ศ. 2546-2550) เป็นเพื่อนของเพื่อน รุ่นเดียวกับเขา จังหวัดเดียวกับเขา

ความสนใจในสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ก่อนกลายเป็นพื้นถิ่นร่วมสมัย

พินัย: หลังโพสต์โมเดิร์นและรางค์แล้ว ต่อมาความสนใจอาจารย์ดูเหมือนมุ่งไปทางสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ไม่ทราบว่ามีมาก่อนตัวตอนไหนครับ

อ.วีระ: ตอนทำงานวิจัยกับอาจารย์อร (ศาสตราจารย์เกียรติคุณอรศิริ ปาณินท์ ศิลปินแห่งชาติสาขาศิลปะสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ประจำปี 2564) สักปี 2543-2544 (Fig. 14)

พินัย: ขึ้นแรกวิจัยเรื่องอะไรครับ

อ.วีระ: เกี่ยวกับเรือนพื้นบ้าน ทำประมาณปี 2543-44 เสร็จ 2545 ไปเห็นเรือนชาวบ้านที่มีทั้งความเป็นต้นฉบับของตัวเอง ความเป็นพื้นถิ่นเข้ากับพื้นที่ ความเป็นธรรมชาติ และมีความเป็นวัฒนธรรมไทยอยู่ในตัว รู้สึกประทับใจเลย ตอนแรก ๆ เราชอบดูแม็กกาซีน งานสถาปนิกฝรั่งคนโน้นคนนี้ พอไปเห็นงานชาวบ้านรู้สึกว่ามันแหละ คือ มาสเตอร์ หลัง ๆ ผมเลยไม่ได้รู้สึกสนใจที่จะไปตามงานสถาปนิกตะวันตก แต่ประทับใจที่จะดูงานของชาวบ้าน มันมีความเป็นธรรมชาติ ความเป็นธรรมชาติความเป็นไทยผสมกลมกลืนอยู่ในนั้น มีความกระจัด ซึ่งมันเป็นธรรมชาติของคน บางจุดก็เกิดจากวัสดุ ปุ่มปมของต้นไม้ (Fig. 15)

ภาพ 14 / Fig 14

ภาพ 14

วีระ อินพันทัง ขณะออกภาคสนามกับ อาจารย์อรศิริ ปาณินท์

Fig 14

Vira Inpantung conducting fieldwork with Professor Ornsiri Panin

ภาพ 15 / Fig 15

พินัย: จากที่อาจารย์เล่าประวัติให้ฟังตั้งแต่ต้น จริง ๆ พื้นถิ่นก็คือรากของอาจารย์ตั้งแต่ต้น แต่ว่าตอนเราอยู่กับมัน เราไม่ได้มองในมุมนั้นใช้ไหมครับ

อ.วีระ: เรามองข้าม หลัง ๆ ผมทำวิจัยเกี่ยวกับพื้นถิ่นทั้งหมดเลย พื้นถิ่นของชาวบ้าน ของกลุ่มชนชาติพันธุ์ที่เวียดนาม ไทยดำที่เพชรบุรี ยิ่งดิ่งลึกลงไป ยิ่งประทับใจ ในขณะที่เจ้าตัวเขาเองเฉย ๆ

พินัย: ประทับใจขนาดว่าเรียนปริญญาเอก ตอนนั้นอาจารย์น่าจะอายุ 50 แล้ว

อ.วีระ: 50 กว่า เรียน 3 ปี

พินัย: ในช่วงเวลาที่อาจารย์สนใจงานพื้นถิ่น จะเห็นว่าม้งงานออกแบบบางหลังที่ไม่ใช่ไทยร่วมสมัย แต่จะเป็นสิ่งที่อาจารย์เรียกว่า “พื้นถิ่นร่วมสมัย” เช่น งานที่อาจารย์ออกแบบเป็นหลังคากระดองเต่า มุงแฝก

อ.วีระ: ใช้หญ้าคา ซึ่งเป็นวัสดุท้องถิ่นตรงนั้น จริง ๆ ภายในเป็นกล่องคอนกรีต มีโครงไม้ขึ้นไป แล้วมุงด้วยหญ้าคา เพียงแต่เราจะมุงให้มันดีขึ้นเพื่อให้มันทนขึ้น ชาวบ้านเขามุงหญ้าคาห่ากันเป็นคืบนะ เพราะฉะนั้นใช้แค่ 3-4 ปี เขาก็เปลี่ยน แต่ถ้าขยับขึ้นมาสัก 5 ซม. มันทนขึ้นไปอีก

ภาพ 15

เรือนริมน้ำของชาวบ้าน
อิงอาศัยอยู่กับสภาพแวดล้อม
เข้ากับพื้นที่ และมี
ความเป็นต้นฉบับของตัวเอง

Fig 15

Riverside dwelling of
local villagers—integrated
with the environment,
well-adapted to the site,
and with a distinctive
character of its own

- พินัย: งานอันนี้เป็นงานเล็กเหมือนกัน แล้วก็มีการใช้วงรี เส้นเฉียง
เดินไปแล้วรู้สึกกว้าง และมีการใช้หลังคากระดองเต่า (Fig. 16)
ที่ได้แรงบันดาลใจมาจากหลังคาไทยดำในเพชรบุรี ไม่ทราบว่า
มีชั้นก่อนหน้านั้นที่อาจารย์เรียกว่าพื้นถิ่นร่วมสมัยไหมครับ
- อ.วิระ: ไม่มี ชั้นนี้เป็นหลังแรก แต่ไม่ได้สร้าง
- พินัย: งานที่เรียกได้ว่าเป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัยของอาจารย์หลังแรก
ที่ได้ทำจริงน่าจะเป็นบ้านของอาจารย์เองที่กำลังปลูกที่เพชรบุรี
ใช่ไหมครับ อาจารย์ช่วยเล่าที่มาที่ไปหน่อยได้ไหมครับ (Fig. 17)
- อ.วิระ: หลังนี้ผมใช้ไม้เป็นหลัก เพราะไม้เป็นวัสดุอย่างเดียวที่เราสามารถ
ปลูกทดแทนได้ ยกเว้นแต่ชั้นล่างที่อาจถูกน้ำท่วม เพราะผมไม่ถนัด
ปล่อยให้เป็นที่เดิม เมื่อไหร่ที่เราถมที่เราทำลายโลกเยอะ เราต้อง
เอาดินจากที่หนึ่ง ไปขุดแล้วก็ขนส่งมา ขนส่งนี้เป็นตัวที่ทำให้เกิด
คาร์บอนไดออกไซด์ แต่ว่าถ้าน้ำท่วมก็ต้องยอมรับ ชั้นล่างก็เป็น
คอนกรีต อีกส่วนหนึ่งก็ห้องน้ำนอกนั้นไม่หมด โครงหลังคาพื้น ผนัง
ตอนนี้ผมก็ปลูกต้นสักไป 3 ต้น มีต้นยางที่สูงท่วมหัวแล้ว 1 ต้น
มะค่าโมง ประดู่ ที่ผมปลูกทดแทน
- พินัย: ดูแนวแรกเหมือนบ้านชาวบ้านนะครับ แต่ดูอีกทีก็ไม่ใช่บ้านชาวบ้าน
ที่ทำกันเอง เป็นฝีมือสถาปนิกแน่ ๆ อาจารย์ใช้วัสดุอะไรทำผนังครับ
- อ.วิระ: ผนังไม้ พื้นไม้ โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก ใต้ถุนปล่อยโล่ง เพราะ
กะว่าน้ำท่วมแน่ ถ้าน้ำท่วมจะประมาณพื้นที่จอดรถ ซึ่งเป็นปูนหมด
ผมทำระดับพื้นที่จอดรถเท่ากับระดับคันกันน้ำของเทศบาล

ภาพ 16 / Fig 16

ภาพ 16

หุ่นจำลองบ้านกระดองเต่า
มุงด้วยหญ้าคา (ไม่ได้สร้าง)

Fig 16

Architectural model of
tortoiseshell-shaped house
with thatched roof (unbuilt)

พินัย: ใต้ห้องนอนจะเป็นครัวใช้ไหมครับ
 อวีระ: ใช้เป็นครัว และห้องนอนจะอยู่ระดับชั้นสาม ระดับยอดไม้
 พินัย: ฟังจากที่อาจารย์เล่า ดูเหมือนงานชิ้นนี้เป็นสิ่งที่อาจารย์เก็บเกี่ยวมาจากธรรมชาติและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น
 อวีระ: มีความเป็นธรรมดา ง่าย ๆ เรียบ ๆ ตอนแรกคิดจะทำให้อยู่ที่ 100 ตร.ม. แต่จริง ๆ บานไป 110 กว่า
 พินัย: หลังนี้อาจารย์ใช้กระเบื้องอะไรมุงครับ
 อวีระ: กระเบื้องลอนเล็ก
 พินัย: เห็นอาจารย์ใช้กระเบื้องลอนในงานที่อาจารย์ออกแบบส่วนใหญ่ อาจารย์ไม่ใช้กระเบื้องเซรามิก ซีเมนต์ เพราะอะไรครับ
 อวีระ: มันแพง มันไม่ธรรมดา โรงเล่นที่เพชรบุรี (ดูข้างหน้า) ผมเคยจะใช้ หลังคากระเบื้องว่ามาทำผนัง ซึ่งถ้าใช้ของมียี่ห้อจะแพง ช่างเขาเลยใช้บอร์ดธรรมดาแล้วมาตัดแบบที่ผลิตขาย ถูกกว่าเยอะ

ภาพ 17

บ้านพักตากอากาศ
 ในวัยเกษียณของ
 วีระ อินพันทัง และภรรยา
 ริมแม่น้ำเพชรบุรี

Fig 17

A home for Vira Inpuntung and his wife, designed for retirement, by the Phetchaburi River

ภาพ 17 / Fig 17

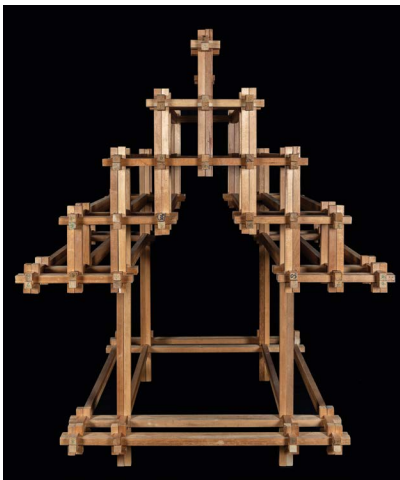
ภาพ 18

เถรอตเพล-เครื่องตั้ง

Fig 18

Thein Ot Phein—
a traditional interlocking
wooden puzzle used as
a plinth for a coffin or
an urn.

ภาพ 18 / Fig 18

ภาพ 19 / Fig 19

เถรอตเพล (Fig. 18)

พินัย: นอกจากหลังนี้แล้ว ยังมีงานอีกลักษณะหนึ่งที่น่าสนใจมาก ๆ คือ
เถรอตเพล เป็นมาอย่างไรครับ

อ.วีระ: เป็นของเล่นสมัยโบราณ เป็นไม้ 6 ชั้น ที่มาประกอบกันแล้วเป็น 3 แกน
เป็นไม้ 6 ชั้นที่มีการบาก คล้าย ๆ กับ joint ของญี่ปุ่น แต่ของญี่ปุ่น
เป็นไม้ 3 ชั้น 3 ทาง ของไทยเป็นไม้ 6 ชั้น 3 ทาง แต่ละชั้นมีรอยบาก
ซึ่งแตกต่างกัน วิธีเล่นก็คือแกะมันออกแล้วประกอบให้ได้ ความยาก
ของมันคือ เกรที่ไปอยู่วัดประกอบ เพลแล้วก็ยังประกอบไม่ได้
เลยเรียกว่าเถรอตเพล

ภาพ 19

หุ่นจำลองต้นแบบบ้าน
ทรงจั่ว แบบถอดประกอบได้

Fig 19

Prototype model of
a gable roof house
assembled from
interlocking wooden
components

พินัย: อันนี้เป็นของเล่นพื้นบ้าน อาจารย์ไปเจอได้อย่างไรครับ

อ.วีระ: ที่วัดไทร อ่านเจอในบทความของคุณเอก นาวิกมูล เลยตามไปดูที่วัดไทร นครปฐม แล้วก็เอามา apply เอา joint มาทำให้เป็นระบบขึ้นง่ายขึ้น แต่แบบเดิม คือบาก 6 ชั้น ไม่ต้องใช้ตะปู ที่วัดไทรนี้จะมีพระองค์หนึ่งเอามาทำเป็นที่ตั้งศพ ทำเป็นเก้าอี้ ทำเป็นพวงแกว ผมเห็นว่าในเมื่อทำแบบนี้ได้ ก็น่าจะทำเป็นสถาปัตยกรรมได้ เลยนำมาออกแบบพาวิลเลียนในงานสถาปนิก 61

พินัย: อาจารย์ถอดเข้าถอดออกอยู่นาน จนมันขยายสเกลจนรับน้ำหนักได้

อ.วีระ: อดข้าวเย็นเลย

พินัย: มีบางส่วนไปใช้ที่บ้านบ้างไหมครับ

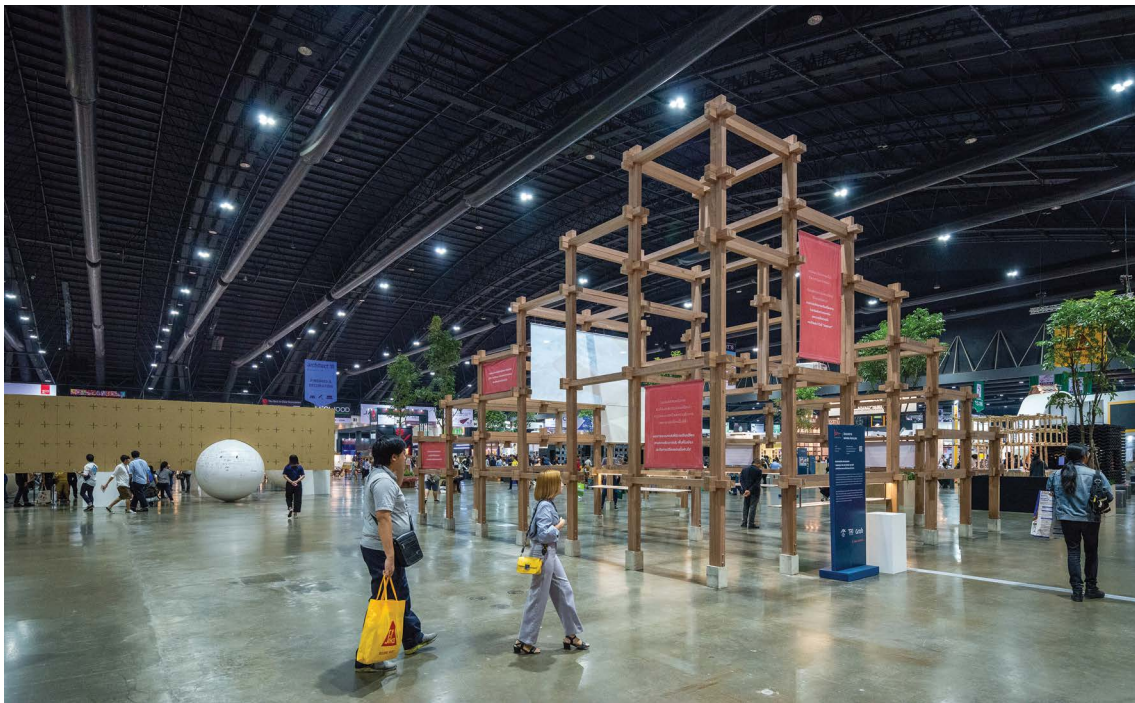
อ.วีระ: ไม่มี ตอนแรกทำเป็นงานวิจัย เป็นพาวิลเลียนเหมือนกัน แต่เป็นทรงจั่ว เป็นบ้านหลังเล็ก ๆ ถอดประกอบ (Fig. 19) ทำจริงที่งานสถาปนิก เป็นพาวิลเลียน (Fig. 20) ทำจริงอีกทีหนึ่งเป็นพระพุทธรูป ที่พิพิธภัณฑ์ของสมเด็จพระสังฆราช ที่กาญจนบุรีใช้ไม้ชิ้นเล็กๆ หน้าตัด 2 เซนติเมตร

ภาพ 20

พาวิลเลียนในงานสถาปนิก 61
อิมแพ็ค เมืองทองธานี
งานออกแบบที่ได้รับ
แรงบันดาลใจจากเถรอตเพล

Fig 20

Pavilion at Architect '18,
IMPACT,
Muang Thong Thani—
a design inspired by
the Thein Ot Phein system

ภาพ 20 / Fig 20

ภาพ 21 / Fig 21

พินัย: มีงานอีกชั้นหนึ่งที่เพชรบุรี ที่อาจารย์ออกแบบเป็นโรงเล่นในโรงเรียน (Fig. 21)

อ.วีระ: ห้องเรียนเด็กอนุบาล เขาให้ทำห้องเรียนเด็ก 2 ห้อง มีที่เกือบเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ผมเลยทำเป็นโรงเล่นเพราะเป็นของเด็ก มุงหลังคาใส่โครงเหล็ก มีห้องอยู่ข้างใน 2 ห้อง มีเครื่องเล่นอยู่ ฝนตกเด็กก็ยังวิ่งเล่นได้ ติดแอร์ห้องเรียนซึ่งอยู่ห้องข้างใน มันร้อนมาก เลยต้องทำฝ้า ที่แรกทำฝ้าเป็นระแนงให้แสงยังลงอยู่แต่เขาไม่เอา เขาเอาฝ้าเป็นซี่น ผู้บริหารการออกแบบเองเยอะ แสงเลยลงมาน้อย มีบ่อทรายข้างๆ มีเครื่องเล่นที่เราออกแบบให้มาจากนั่งร้านเก็บชมพูของเพชรบุรี ผู้บริหารเขาไปใส่โน่นใส่นี้เองเยอะ

ภาพ 21

โรงเล่นในโรงเรียนวัดโพพระใน

Fig 21

Covered playhouse in
Wat Po Phra Nai School

สเกตช์ สีน้ำ และแกะสลัก (Fig. 22)

พินัย: นอกจากงานสถาปัตยกรรมแล้ว อาจารย์ก็ทำงานอย่างอื่นด้วย เช่น งานสเกตช์ตอนที่ไปทำเก็บข้อมูล งานสีน้ำ บางชิ้นเป็นงานแกะสลักแบบ Bas relief ได้ยินอาจารย์พูดอยู่บ่อย ๆ ว่าเรียนสถาปัตย์ที่ศิลปากรคืออยู่อย่างหนึ่งคือเป็นคนที่แวดล้อมไปด้วยคณะวิชาศิลปะอื่นๆ เช่น จิตรกรรม มัณฑนศิลป์ โบราณคดี แต่ในความสนใจและทำงานศิลปะตรงนี้ ทำไม่อยู่ ๆ อาจารย์จึงทำของพวกนี้ครับ เพราะสถาปนิกทั่วไปคนอื่นก็จะออกแบบอย่างเดียว หรือถ้าพิเศษหน่อยก็จะสเกตช์ แต่อาจารย์ทำหลากหลาย

อ.วิระ: ความที่อยู่ศิลปากรนี้แหละ ที่ชอบไปดูมากคือหอศิลป์จิตรกรรม มีอยู่พักหนึ่งผมไปดูงานอาจารย์จิตรกรรมคุณผม แต่จริง ๆ ผมก็ไปดูหอศิลป์ของกลาง (ท้องพระโรงวังท่าพระ) ด้วย และของมัณฑนศิลป์ด้วย แต่ชอบของจิตรกรรมที่สุด วนเวียนดูอยู่นาน ถ้ามีสุจิตร์ผมก็จะซื้อกลับมา หรือไม่เขาก็ให้ผมมา จนวันหนึ่งเขาให้ผมเป็นกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของจิตรกรรม

พินัย: อาจารย์ตรวจเรื่องอะไรครับ

อ.วิระ: ของอาจารย์วิจิตร อกิชาติเกรียงไกร เป็นเรื่องทำนองนานิเวศน์สุนทรีระนาที่ดีไซน์เป็นระบบนิเวศน์เฉพาะ มีการปลูกข้าวจริง ๆ มีบ่อเลี้ยงปลาจริง ๆ แต่เป็นงานศิลปะ ทำจริง คล้าย ๆ เอิร์ธอาร์ต อีกชิ้นหนึ่งที่ไปตรวจที่เชียงราย ลูกกล้วย ดัชนี มาเรียนเอกที่จิตรกรรม เป็นผนังไม้ ติดตั้งที่วัดเลย ไปตรวจกับ อาจารย์พิชณุ อาจารย์ปรีชา อาจารย์อิทธิพล และท่านอื่น ๆ

พินัย: เห็นผลงานศิลปะที่อาจารย์ทำ สัมผัสได้ว่าในทุกสิ่งที่อาจารย์ทำ อาจารย์จะเชื่อมั่นให้ดี ไม่ใช่ทำไปอย่างนั้น เคยเห็นโมเดลสำนักงานที่อาจารย์ตัดโมเดลเอง ขนาดเล็กนิดเดียว แต่อาจารย์ตัดบันไดทุกชั้นเลย ยิ่งทึ่งไม่หายว่าตัดได้ยังไง งานละเอียดแบบนี้ถ้าคนไม่ใส่ใจจริงไม่มีทางคิดจะทำ

อ.วิระ: ผมทำเพราะอยากทำ ทำเพราะชอบ อยากทำให้มีความสุข ผมว่าถ้าเราทำด้วยความสุข งานมันจะออกมาดีเอง

ARCHITECTS DRAWING PAINTING

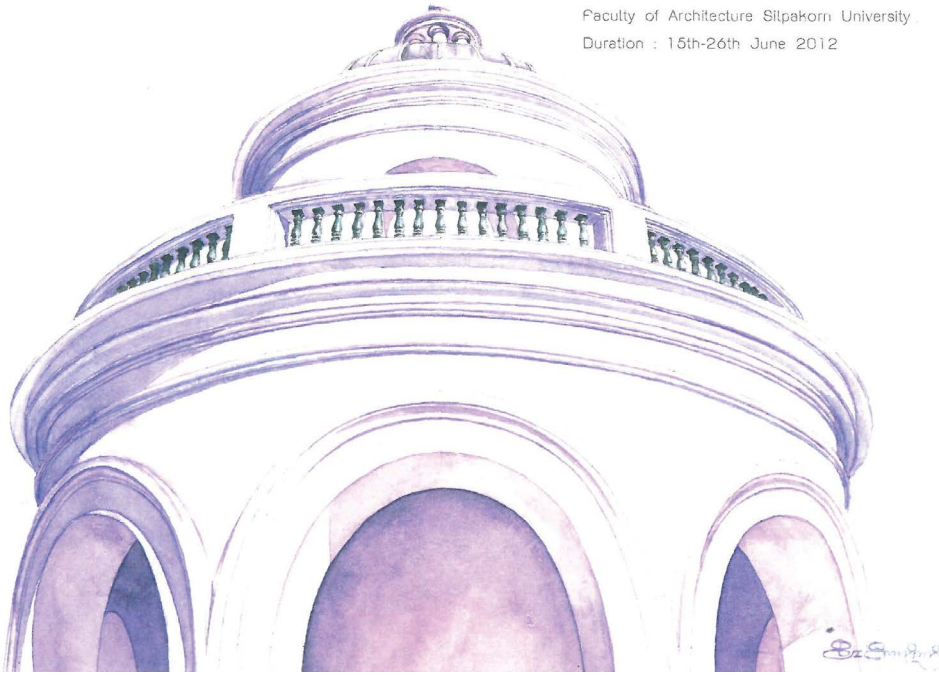
ORNSIRI PANIN VIRA INPUNTUNG CHAISIT DANKITTIKUL SURIYA UMPANSIRIRATANA

Opening : 15th June 2012 17.00

Phra Phrombhijitr Architecture and Art Gallery

Faculty of Architecture Silpakorn University

Duration : 15th-26th June 2012

ภาพ 22 / Fig 22

ภาพ 22

โปสเตอร์ผลงานสีน้ำของ
ผู้ให้สัมภาษณ์ ในงาน
นิทรรศการแสดงผลงาน
Architecture Drawing
Painting ของ
อรัญญิ ปาณินท์,
วีระ อินพันทัง,
ชัยสิทธิ์ ด่านกิตติกุล,
สุริยะ อัมพันศิริรัตน์

Fig 22

Watercolour artwork
postcard by
Vira Inpuntung, featured in
*the Architecture Drawing
Painting* exhibition by
Ornsiri Panin, Vira
Inpuntung, Chaisit
Dankittikul, and Suriya
Umpansiriratana

งานออกแบบในปัจจุบัน

อ.วีระ: งานที่ทำอยู่ตอนนี้พื้นที่เยอะ ประมาณ 2,000-3,000 ตารางเมตร

พินัย: ที่ไหนครับ

อ.วีระ: โรงเรียนกาญจนาภิเษก มันเป็นสองหลังต่อกันเป็นรูปตัว L แต่รวมพื้นที่ก็เกิน 2,000 ตารางเมตร พิพิธภัณฑ์อีกแห่งหนึ่งที่ทำอยู่ที่พื้นที่เยอะ แต่แบบก็เปลี่ยนไปแล้ว ทำไปก็ปรับเปลี่ยนไป ส่วนอันนี้ที่อีสาน ตอนนี้พิศดารขึ้น แยกเป็นหลัง ๆ หลังคาาก็เก๋กันขึ้น

กิกก้อง: ทุกวันนี้อาจารย์ยังเขียนมืออยู่ไหมครับ

อ.วีระ: ผมใช้คอมเขียนด้วย แต่จะเริ่มจากสเก็ตช์มือก่อน

พินัย: จำได้ว่าสมัยก่อนเวลาอาจารย์ถ่าย copy ไซที่เป็นแบบ อาจารย์ต้องใช้ฟิล์มเนกาตีฟ เพื่อให้ background เป็นสีเหมือน blueprint

อ.วีระ: เป็นภาพเส้นขาวดำนี่แหละ ใช้ฟิล์มเนกาตีฟสี แล้วใช้ filter สีส้ม เส้นกลายเป็นสีขาว background กลายเป็นสีน้ำเงิน

พินัย: คือถ้าเป็นแบบสไลด์ที่อาจารย์สอนและมีลายเส้น ลายเส้นจะเป็นสไลด์นี้ ส่วนโมเดลอาจารย์จะใช้คอมพิวเตอร์เขียนแบบสอง แต่ background จะทึบ

อ.วีระ: ต้นไม้ที่ผมเห็นที่เขาใช้ ๆ กันแล้วไม่ชอบ กิ่งมันน้อย ผมเลยมาทำเอง เอากิ่งโน้นกิ่งนี้มาต่อกันให้มีความเป็นต้นไม้มาก

พินัย: มีงานสถาปัตยกรรมของสถาปนิกท่านอื่นที่อาจารย์รู้สึกว่าคุณพิเศษไหมครับ ผมหมายถึงงานในสมัยก่อนนะครับ ไม่ใช่ตอนนี้

อ.วีระ: นึกไม่ออก พอมาถึงจุดนี้แล้วนึกไม่ออก พอนึกออกบางงาน เช่น พิพิธภัณฑ์กลางของฟู้ดแม (อุดม สกุลพาณิช สถาปนิกกรมศิลปากร ศิษย์เก่าสถาปัตย์ ศิลปากร รุ่น 18)

พินัย: อย่างพิพิธภัณฑ์กลางอันนี้น่าสนใจนะครับ อาจารย์อนุวิทย์ เจริญศุภกุล เคยพูดถึงในแง่ไทยร่วมสมัย อาจารย์คิดว่ามีความพิเศษตรงไหนครับ

อ.วีระ: มีความเป็นภาคใต้ร่วมสมัย ใช้หลังคาพื้นใหญ่คลุมจนเหลือผนังนิดเดียว งานบางชิ้นของ Habita Architects ก็ชอบ ชิ้นที่เป็นธรรมชาติ เป็นรีสอร์ต มุงจาก หรืองานออกแบบโดยใช้ไม้ไผ่ของคุณกรกต อารมย์ดี อะไรทำนองนี้

บันทึกจากกองบรรณาธิการ

บทสัมภาษณ์พิเศษฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการภายใน และเพื่อให้เกิดความเที่ยงธรรมในกระบวนการ จึงอยู่ภายใต้ความดูแลโดยกรรมการบรรณาธิการที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย

Editorial Note

This invited interview underwent internal editorial review. To ensure impartiality of the process, oversight was provided by an independent member of the editorial board.

Illustration Sources

All illustrations by Vira Inpuntung unless otherwise specified.

Opening figure and Fig. 11 Kukkong Thirathumrongkiat, 2022.